

4 Libro IX. Titulo VII. Ley IX. XIV. y XV.

calculatores majores Regis quas qualitates habere debent.

Ibi, Mandamos, similis. l. 8. tit. 3. supra. isto lib. ubi subscriptio marginalis se refert ac remittit ad hanc nostram legem quasi ejus tenor sit servandus. & attendendus, & non dicti l. 8.

Ibi, Que el tal jeez, sea hombre confiado y llano, in antiqua contextura addebatur, que tenga hacienda en bienes rayzes a lo menos treinta mil maravedis, & per. l. 10. tit. 17. li. 5. supra dicebatur quod executores mittendi sint homines divites & cogniti, ibi rivos y conocidos, quomodo ergo lex nostra solum requirit quod sint cogniti & plani, excludit divitias, & poterit mitti executor pauper? Et dicendum est quod lex nostra arbitrio mittentium reliquit an mittendus executor sit necesse ut sit dives vel non, & quia nullum mittent, qui non habeat plura alia bona & majoris valoris quam contextura antiqua nostrae legis requirebat, sic circa divitias iudices arbitrabunt, requirantur nec ne, pro adimplemento executionis ad quam executores mittunt in casibus in quibus mittendi sunt, neque hanc divitiarum qualitatem lex nostra excludit, & utinam omnes executores & iudices providendi essent divites: fortassis enim melius justitiam ministrarent.

De lege. 10. vide similem ubi diximus l. 6. tit. 1. lib. 4. supra.

De lege. 12. vide quae diximus in l. 9. tit. 5. lib. 3. supra.

IN LEGEM DECIMAM-QUARTAM ET DECIMAM-QUINTAM.

- 1 *Thestaurarii ac Gabellarum conductores non solventes creditoribus delegatis debita delegata in quo condemnantur.*
- 2 *Gabellarii contra debitores Gabellarum an competat remedium executivum, & quid contra testes approbatores, num. 3.*
- 4 *Testes approbatores ut teneantur an requiratur quod debitores approbati tempore solutionis sint non salvendo, vel idonei.*
- 5 *Debitor Gabellarum etiam si praestet Fidei-jussores de saneamiento in vim executiva in carcere debet assistere, & num. 6. idem in quocumque fisci debitore dicitur.*
- 7 *Debitores etiam fisci gaudent immunitate Ecclesiae.*
- 8 *Haeres debitoris fidei-jussor si inventarium non fecit, nisi ut num. 9. bona occultaverit.*
- 10 *Lex 4. tit. 2. lib. 6. & an procedat in alio casu, quam in quo loquitur.*
- 11 *Nobilis invitatus non tenetur suscipere collectivam Gabellarum etiam si ad hoc a populo eligatur.*
- 12 *Mulier pro tributo Regio incarcerari non potest, etiam si haeres conductoris nisi occultaverit bona, n. 13.*

SUMMARIUM.

Executio est facienda contra thesaurarios & receptores & conductores Regiarum Gabellarum virtute liberationum ac delegationum in eis factarum, absque obstaculo exceptionum aliarumque solutionis aut liberationis vel vis factae, per instrumenta publica demonstratarum usque ad novem dies & sic sine dilatione.

Ibi, Hagan entrega y execucion. En bienes de los dichos thesoreros retandadores, y arrendadores se quanto disponen las nuestras leyes. Ut in l. 10. tit. 16. infra isto lib. & ibi dixi, & in l. 11. apponitur forma requirendi debitorem, ut sic requisitus si non solvit solvat pro uno quoque die centum marapedinos & insuper expensas duplicatas juramento partis ut probatur ex dicti l. 11. & ex. l. 21. eod. tit. 16. infra hoc lib. iudexque negligens in executione supra dictorum punitur in amissione officii, & mille marapedinis cameræ applicatis, & in aliis mille parti lese solvendis, & insuper ex dicti l. 21. tit. 16. infra isto lib. punitur talis iudex in solutione expensarum duplicatarum juramento ipsius partis liquidandarum, & cum dictae leges sint insertae in hac recopilacione neque in marginalibus earum subscriptionibus sit aliquid dictum, una alterius est augmentatio pœnarum, non vero correctoria, sed quot iudices essent sine officio, si ita excuteretur, dici non potest. Sed an Gabellarii competat contra debitores Gabellarum executivum remedium, & late examinat Gironda de Gabel. 4. part. in princ. num. 3. cum sequent. ubi inquit in num. 7. non concedi regulariter nisi ad sit confessio vel liquidum instrumentum, & quid in testibus approbatoribus, Gironda ibi. 3. part. num. 32. cum sequent. & vide de eis Rebut. 1. tom. consil. Franc. tit. de sent. execut. glos. 16. num. 37. & dixi in l. 13. tit. 9. lib. 3. supra & Gutierrez lib. 1. pract. quest. 132. num. 9. & Belluga, in speculo princ. rub. 31. §. quavis num. 20. & an sit necesse quod tempore solutionis sit idonei, Gironda dicti. 3. part. numero 34. cum sequent. inquit quod sic.

Ibi, Quo sus cueros est en presos, hic specialis casus est, in quo debitor executatus etiam si praestet cautionem & Fidei-jussorem bonorum incarcerandus est & detinendus in carcere & interim quod bona vendantur, neque relaxandi sunt etiam sub Fidei-jussoribus ulque dum debita solverint, & est similis in l. 10. tit. 16. infra eod. que ad hoc considerat Lafarte de decim. vend. cap. 18. num. 17. ubi inquit id non esse speciale in debitore Gabellarum, sed generalis est dispositio in quocumque & fisci debitore, sed generalis est dispositio in quocumque & fisci debitore, ex text. in l. sacrilegii capite. §. si ibi. corpus retinendo ff. de leg. Juliam pecula. l. quoniam nonnulli. ff. de appell. l. fin. ff. de leg. comm. l. Paulo Calimacho §. fin. de leg. 3. l. missi opinatores. C. de exactoris. trib. lib. 10. & est singulare privilegium fisci secundum Bal. Conf. 90. volu. 5. & ita consuetudo observat quod contra debitores fidei-jussoribus pro eorum debito liquido proceditur ad capturam personae & ad tenentiam bonorum l. nemo carcerem. C. de exactoribus trib. lib. 10.

De la orden Judicial. Ley XVI.

SUMMARIUM.

10 Hypotheca testibus probari potest.

Bona reperta per conductores Gabellarum vendenda sunt pro solutione debitorum Regi, & nullus in contrarium audiendus nisi ille qui per scripturas publicas demonstraverit bona illa a conductore ipso esse conducta, vel locatione data ab illo, qui impedit solutionem.

Ibi, T que no sea cydo ni recebido contra ello embargo alguno que qualquier persona quiera poner en la vendida de los dichos bienes. Dura lex est sed servanda ut dicitur de lege prospexit ff. & à quibus, nam si anteriores creditores existunt habentes pro debitis suis bona horum conductorum obligata nonne iniquum videretur si cum postea creditorem effectum praferri primis creditoribus, contra omnia jura & conclusiones assertas per DD. in laci. ordinariis, C. & ff. qui pot. in pig. & per Covar. lib. 1. cap. 7. & Matienço l. 7. tit. 16. gl. 5. l. 5. supra ubi & nos in num. 3. & 4. diximus fuscincite. & revera durissima res videtur, sed altius considerandum, quod fiscus in bonis debitoris sui conductentis Gabellas suas venditis pro earum solutione praferatur creditoribus talis debitoris nisi expresse probaverint bona illa sua esse fundari videntur ex dispositione. l. licet. C. qui po. in. in pig. hab. & similis. l. 30. tit. 11. part. 5. scilicet, in quod cum quis emit rem ex pecuniis meis, sibi ad illam emendam mutatis & specialiter pro solutione pecuniarum mutatur res illa obligata est, tunc enim praferatur in re illa hic secundum prioribus creditoribus, sed fiscus & sic Rex in bonis sui debitoris tacitam habet hypothecam. ex. l. 1. C. si propter pub. pens. l. 1. C. in quibus cau. pign. vel hyp. tacit. com. l. 25. tit. 13. part. 5. praesumiturque, & debitor esse ditatus ex bonis Regis & ea cum eis emisse, ergo mirum non est si venditionem bonorum talis debitoris conductoris talium reddituum regalium non possint impedire alii creditores etiam prioris dicti debitoris & quod in eis fiscus praferatur, & prout in proposito nostrae legis voluit omnibus praeferi Gironda de Gabel. 4. part. §. 1. num. 20. cum 4. sequent. sed an & tunc doti uxoris praferatur fiscus & dixi in dicti. l. 7. tit. 19. lib. 3. supra. sed quis iste intellectus nimis est divinitivus, & plura privilegia fisci praesupponit quae infimul concurrere non possunt, ideo ego alium constituo & scilicet quod fiscus & sic Rex in bonis sui praefetur creditoribus anterioribus, scilicet qui non haberent expresse hypothecas bonorum praesentium & futurorum talis debitoris, etiam si tacitas haberent, sed non privilegatas, adiacus eis praefetur fiscus, sicut & tacita mulieris praefetur tacite priori aliquid privati ut inquit Covar. dicti. cap. 7. num. 1. conclus. 2. fiscus enim & mulier pari passu ambulat, ut inquit text. in l. 2. C. de privileg. ff. Sed si anteriores creditores haberent expresse hypothecas praeferunt tacite posteriori fisci, & etiam expresse, & sicut & expressae mulieris posteriori praefetur prior expressa cujuslibet personae ut per Covar. ubi supra conclus. 5. & consequenter creditores anteriores habentes expresse hypothecas in bonis debito-

10 ubi Angel & Peregr. in tralla. de privileg. fisci. lib. 7. tit. 7. num. 5. cum sequen. idque aliqui ampliabant, non solum Gabellarum debitorem esse incarcerandum, verum ab Ecclesia extrahendum ut carceretur, generale enim est in Regis tribuitis ut eorum debitores Ecclesiarum immunitate non gaudeant, ex text. in subvent. de mandat. princ. §. publicorum collatio. 1. & ex l. 5. tit. 11. part. 5. Abrogatae tamen sunt leges haec ex dispositione juris canonici, & non sunt receptae in practica. nam & tributorum principis debitores gaudent & immunitate ecclesiastica secundum glos. 1. in dicti. l. 5. & Lafarte ubi supra num. 58. & Girond. de Gabel. 4. part. §. 1. num. 18. & diximus in l. 13. tit. 2. sup. li. 1. & nos referens tenet Humada in l. 2. tit. 11. part. 1. in glos. 2. num. 2. secundum ampliatur nostra lex ut procedat non solum in principali debitore verum & in ejus haerede, qui quidem & incarcerari potest, si inventarium non fecit, & acceptavit hereditatem sine eo, secus vero si inventarium fecit, & cum eo acceptavit, tunc enim carcerari non poterit, ut inquit Lafarte ubi supra num. 59. & Peregr. ubi supra num. 10. & 11. & Mincha. de successio. creatio. §. 6. num. 49. de quo nos late egimus in l. fi. titu. 21. num. 86. cum. 3. sequent. supra lib. 4. nisi ut ibi num. 89. bona occultaverit & prout & in nobili ibidem diximus num. 70 & tenet Lafarte ubi supra num. 61. & 62. idem dixit quando nobilis conductum Gabellam ut diximus in l. 4. tit. 2. lib. 6. supra. quae quidem lex ut ibi dixi num. 26. & 27. non procedit in alio casu quam in quo loquitur & ut & novissime tenet Gutierrez lib. 3. pract. q. 11. num. 103. & 104. & 105. ex quo inferet Lafarte dicti cap. 18. num. 61. nobile invitum non teneri suscipere collectivam Gabellarum etiam ad hoc a populo & eligatur, & bene: praedictum enim suae nobilitatis, & repugnat ejus privilegii collectorem Gabellarum esse, ob idque ab illo excusatur cum plebeis sit id injungendum ex l. 10. tit. 12. infra hoc lib. sic & mulier, ut suo loco diximus, pro tributo Regio incarcerari non potest, sive sit principalis, sive ut Fidei-jussor conveniatur, ut suo in loco diximus, in lib. 5. supra & sub tit. de las mugeres, & Lafarte dicti cap. 18. num. 60. & Minchaca, ubi supra. num. 38. etiam si sit haeres conductoris, & nisi occultaverit bona ut diximus in suo loco.

IN LEGEM DECIMAM-SEXTAM.

- 1 *Fiscus praefertur creditoribus etiam anterioribus in bonis debitoris, nisi creditores probaverint bona esse sua & 4. declaratur cum sequent.*
- 2 *Debitor fisci praesumitur ditatus ex fisci bonis.*
- 3 *Doti an praefertur fiscus, & num. 6.*
- 4 *Hypotheca tacita pro dote an praefertur priori tacite non privilegiata.*
- 5 *Hypothecae expresse anteriores praesertuntur posterioribus fisci debitis etiam expresse, & n. 6.*
- 7 *Fiscus ob delicta nullam habet tacitam hypothecam in bonis delinquentis, nisi ut ibi.*
- 8 *Alius nostris tex. intellectus ponitur in num. 8. sed expolititur chartula confessionata inter creditorem, & debitorem suspecta praesumitur.*
- 9 *Ubi ponitur nova declaratio ad text. verba. Acedo in Recopilacionem. Tom. VI.*

ris Regii post contrahentis cum Rege poterunt impedire bonorum venditionem talis debitoris Regii conductoris Gabellas, & fisco praeferi, quia verba nostrae legis de habilitate sunt intelligenda, ex l. ut gradatim. ff. de muner. & honor. & privatus etiam fisco praefertur pro expressa priori hypotheca. Secundum gloss. in dist. l. 2. C. de privil. fisci. etiam propter tributa vel publicas penstationes fisco agenti, ex gloss. ubi Bald. in l. 1. C. si propter pub. pens. & Greg. cam allegans, in dist. l. 25. tit. 13. part. 5. in gloss. 2. in fin. & probatur expresse in l. 33. tit. 13. part. 5. Neque obitant verba alia nostri text. ibi, Salvo si monstrare per scripturas publicas que los arrendadores de las nuestras rentas avian arrendado o alquilado los dichos bienes de aquel que quisiere poner el dicho embargo. Nam exceptio haec non excludit casus similes, & ubi idem jus statutum est, & eadem militat ratio, nam similes comprehendit casus, ex text. in cap. cum dilectus ubi Abb. & Dec. de conf. util. vel inutil. & aliis iuribus & DD. allegati per Covarr. lib. 2. Var. cap. 5. num. 6. Sed uxor pro dote cum habeat tacitam hypothecam privilegiatam, quae quidem posteriori tacitae sive expresse praefertur ut per Covarr. dist. c. 7. nimirum si ut dictum est praefertur etiam fisco ex dict. l. 2. C. de privil. fisci, & dixi in dist. l. 7. tit. 16. lib. 5. supra & tenet Gironda ubi supra & sic intellecta nostra lex prout intelligi debet non est dura sed juri conformis, neque est credendum velle corrigere tot jura & communes opiniones antea decisas, sed secundum ipsos esse nostram intelligendam. Et ut omnia scias, intellige quod haec procedunt cum fisco agit ex contractu, sed si agit ob delicta incurta, tunc nullam habet tacitam hypothecam in bonis delinquentis, secundum gloss. obligandos in dist. l. 25. tit. 13. part. 5. nisi ut ibi, sit lata sententia, vel sit delictum circa administrationem fiscoalem, vel dici potest quod quia fisco in bonis acquisitis per debitorem suum post obligationem cum eo factam praefertur prioribus creditoribus non aequè privilegiatis. l. si is qui. ff. de jur. fisco. notat Petrus Pexius in regula qui prior num. 14. ampliat. 9. & num. 15. limitatione. 11. de regn. jur. in. 6. ideo nimirum quod creditores priores non possint impedire venditionem talium bonorum, nisi probent esse sua propria, ut hic, sed quia hic intellectus dilai potest, si priores creditores probaverint bona debitoris esse acquisita ante fisci obligationem, ideo praecedens plus mihi placet.

Ibi, *Mostrare per scripturas publicas.* Debet enim constare de vero credito illius, alioquin chartula confessionata inter assertum creditorem & debitorem suspecta & simulata praesumitur, ut in simili inquit Peregr. in tract. de privil. fisci. lib. 5. cap. 1. num. 54. ad fin. & hic exit unus casus ubi scriptura requiritur addendus ad gloss. cap. 1. de consub. in 6. sed & adhuc tunc sufficeret in nostra lege probari debitum & expressam hypothecam cum. 5. testibus probari potest per hypotheca, secundum gloss. como. l. 31. tit. 13. part. 5. imo & duobus testibus deponentibus de scriptura publica confecta & de tenore ejus ut alibi diximus in lib. 5. pro probando facto ubi scriptura requiritur.

IN LEGEM DECIMAM-SEPTIMAM.

1 Casus ubi quis officium, quod habet, perdit.

SUMMARIUM.

Quam poenam incurrat iudex non faciens executionem in personam & bona conductoris Gabellarum & Fidei-jussorum intra tertium diem a die petitionis declarat lex nostra.

Ibi, *Que pierda por este mismo caso el officio.* Alios plures casus ubi privatur quis per officio suo posui in l. 23. tit. 25. libro 4. supra. & vide l. 21. tit. 16. infra eod. alias etiam poenas ponentem iudici negligenti in solvendis delationibus.

IN LEGEM DECIMAM-OCTAVAM.

- 1 Bonorum executorum ad fisci petitionem traditio facienda est in emptionem alicui diviti, si emptor eorum non reperitur, & num. 2. ad limitationem legum juris communis prohibentium in vitam emptionem & num. 3. constituitur in hoc lex nostra specialis, & quo pretio fiet tunc bonorum talium estimatio.
- 4 Divites ad emendam frumentum per publica reparatione mutare pecunias compelluntur & num. 5. inferitur contra iudices perquisitores compellentes emere bona delinquentium.

SUMMARIUM.

Quomodo facienda est executio in bonis collectoris vel conductoris Gabellarum & Fidei-jussorum suorum declarat lex nostra.

Ibi, *Sean dados apreciadores y compradores.* Uque nunc nondum reperi legem juris communis haec disponentem & Did. Per. hic sub. l. 13. tit. 4. lib. 6. Ordi. ubi ponitur nostra lex, nihil super ea dixit, & in iis verbis multum est ponderanda, probant enim quod bona conductorum Gabellarum executata pro debitis Regi ex conductione ipsa si emptores ipsorum non reperiantur bonorum, appetianda sunt, & aliquibus in emptionem tradenda, per ita ut in hoc casu, ne Rex remaneat cum bonis, & nummos sibi debitos per talem conductorem recuperet, compellendi sunt divites nummos habentes, ea quidem emere bona contra dispositionem legis in vitium. C. de contrahend. emptione & L. nec emere. C. de jur. delib. & l. 3. tit. 5. part. 5. & similia relatarum per Ant. Gom. Var. tom. 2. cap. 2. num. 51. & Covarr. lib. 3. Var. cap. 14. & quia privati non tenentur emere res infiscatas per fisco subhastrandas, ex dictis iuribus & ex l. licitatio. §. ad conducendam. ff. de pub. ut in puncto, consuluit Natta cons. 500. per totum relatus per Peregr. in tract. de privileg. fisci. lib. 6. tit. 4. num. 44. & quia ex specialitate l. 1. C. ut nemi. lice. in empt. spe. se excus. lib. 10. disponentis quod compellendi sunt emere a fisco, & a civitate frumentum, ubi eis abandat, neque est qui sponte emat, quem text. ad hoc allegavit in materia dist. l. nec emere & similia Socinus

Socinus in reg. 435. fall. 14. & Salicet. l. 1. num. 3. C. de Episc. aud. quasi ex hoc constituitur regula in contrarium per argumentum ab speciali, igitur dum lex nostra disposuit compelli quem posse ad emendum bona conductoris Gabellarum executata, pro quibus emendis emptor non reperiebatur, singularis per casus & specialis est & maxime notandus, & debent talia bona appetiari justo pretio ut probatur ex dist. l. 3. tit. 5. part. 5. ubi Greg. ita dicit, & ex l. 1. tit. 22. part. 41. & ut dixi usque nunc ignoro aliam legem juris communis & Regii similem huic, alius enim casus ubi divites compelluntur mutare pecunias est ut frumentum per emendam per provisione publica ut inquit. Avend. cap. 19. prat. num. 34 lib. 1. & iterum lib. 2. prat. cap. 14. numer. 9. Matienzo. l. 1. gloss. 9. num. 6. tit. 25. lib. 5. supra, ubi & ego dixi, quod nullus scribentium in materia Gabellarum de hoc meminert, neque inveni, licet perquisivi, & sic iudices perquisitores compellentes emere bona delinquentium, quorum bonorum emptores non reperiantur nullo per jure fundantur; sed ex capite id faciunt & male; quia casus noster specialis, non est ad consequentiam trahendus, & qui possint nominare hos appetiarios & emptores disponit. l. 20 infra eod.

IN LEGEM DECIMAM-NONAM.

1 Mobilis & se moventia in casu nostra legis priusquam immobilia an capienda sunt, & declaratur, num. 2.

SUMMARIUM.

Pro debitis conductorum Gabellarum primi & secundi tertii meliora bona sive mobilia sive immobilia capiuntur, & in subhastratione publica venduntur, & secundam formam nostra legis, etiamsi aliud jussum sit.

Ibi, *Los mejores bienes asmuebles como vaixer.* Sed an debeant mobilia sive se moventia priusquam immobilia capi, secundum tenorem text. in l. a Divo Pio. §. in venditione. ff. de re jud. & text. in l. fin. tit. 21 lib. 4. supra ut ibi in gloss. *En bienes muebles, diximus ubi & notavimus quod horum bonorum illa, quae minus nocent capienda sunt, & dicendum est quod non, sed quod in propositum nostri text. servandus non*

est dictus ordo, sed immobilia capi possunt cum mobilibus & se moventibus, sive sine eis, ob fisci privilegium per sicut & in Delphinatu fieri inquit Guido. Papa, decisio. 281. & quia cum bona ipsa creditori adjudicantur, potest creditor eligere quae voluerit, ut dixi in dist. l. fin. in num. 37. sed in praesenti favore Regis credo id fuisse permisso dum tamen id sit, ut hic dicitur pro primo & secundo termino solutionis, quasi pro tertio relinquatur in dispositione juris communis, quia limitata dispositio limitatum producit effectum ex l. age cum Gemiano. C. de transact.

IN LEGEM VIGESIMAM.

1 Decipere ultra dimidiam an liceat in casu nostra legis propter fisci favorem, & num. 2.

SUMMARIUM.

Estimatores & emptores bonorum per quas nominandi sunt: & an habeat locum remedium ultra dimidiam.

Ibi, *No se pueda retrair aunque aya engaño en mas de la mitad del justo precio.* Similis text. in l. 6. tit. 1. lib. 5. supra allegata in subscriptione marginali nostri text. ubi aliqua diximus, & hoc redundat in limitationem l. 1. eisdem tit. 1. l. 5. supra. & quamvis lex nostra solum diceret, *En la mitad del justo precio*, idem est si ultra dimidiam, per ex dist. l. 6. & quia aliter non esset limitatio dist. l. 1. eo quod intra dimidiam licitum est contrahentibus se decipere in foro fori, licet non in foro poli, & sic si lex nostra non intelligeretur ultra dimidiam, superflua diserneret, & nihil specialitatis haberet, neque contineret, ex ejus specialitate & mea videtur approbata opinio Ange. & sequacium relatorum per Jas. in l. pacta novissima numero nono. C. de pactis asserentium quod ubi intervenit decretum iudicis in venditione & subhastratione publica cessat remedium l. 2. C. de rescindenda venditione. ita ut licet regulariter sit in contrarium communis opinio. Ut ibi asserit Jaso. & probatur ex l. 1. tit. 11. libro 5. & saltem favore Regis in casu nostrae legis & similia procedat haec Angeli & sequacium opinio, ad limitationem dictae communis opinionis.

De lege. 21. fin. vide l. 24. tit. 1. supra isto lib.

TITULUS OCTAVUS.

De las rentas reales, y de que ninguna persona las usurpe, ni haga por donde vengana valer menos.

AD precedentem continuatur *tit. hic*, nam cum in superiori titulo dictum sit de ordine, & modo procedendi in litibus super Regiis redditibus recuperandis motis, nunc & consequenter sequitur videre de eis conservandis, & quod nullus hos Regios redditus usurpet, neque sit in causa ut ad diminutionem perveniant.

IN LEGEM PRIMAM.

- 1 Animus republice Princeps est.
- 2 Bellum magna ex parte vincitur consilio, & pecunia vi.
- 3 Paene graves imponuntur adversus furantes Regia patrimonium & bona.

SUMMARIUM.

Violenter occupantes Regios redditus qualiter puniantur.

LBi, *Quan necesarios se apara el bien publico de nuestros Reynos, y de nuestros subditos la conservacion de nuestras rentas y derechos por de pender de ellas el sostenimiento de nuestros estados.* Reges enim divites esse oportet, & redditibus abundare, ut defendere possint regna sua & vassallos ab incuris inimicorum, & sic necessum est ne redditus & patrimonium regia à subditis suis minuantur vel occupentur, ne dum subditi sibi appropriare ea cupiunt, & appropriant, se & sua perdant, nam si animum perdunt, necessum est & bona perdere in necessariam consequentiam animi perditum, animus namque reip. ut ait Seneca lib. 1. de clementia Princeps est, & ille vinculum est per quod resp. cohaeret, ille spiritus vitalis quem tot millia hominum trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus & praeda, si mens illa imperii subtrahatur, sed si animus, & sic Princeps debilitatur, omnia itidem debilitantur, patrimonium autem & redditus Regem nobilitant, timendum omnibus praebent, incuris hostium occurrunt, Respub. conservantur, nam ut aiebat Rex Archidamus apud Thucydiden lib. 2. magna ex parte bellum vincitur, consilio & pecunia & vi, & Justinianus *constit. 161.* dicebat, non aliter conservare licet rempub. nisi praestations importentur in publicum ex quibus & militares nutriuntur copiae, & resistatur hostibus & per agros ac urbes agantur

excubiae, perfruuntur iidem reliqui ordines à tributis sibi salariis, reparantur muri & urbes, denique omnia alia proveniunt, quae communem subditorum utilitatem concernunt, unde ipsemet Justinianus in 8. *novella*, asserbat, inevitabilem esse tributorum exactiorem, si quidem militares expensae magna indigent assiduitate, & sine pecuniis omnino confici nequeunt, quod si haec ita sunt, iuste lex nostra, notoriam rem esse asseruit, conservationem bonorum, redditumque regionum, tanquam ex eis pendeat universa Respub. & Regni augmentum & reparatio ac sustentatio, indeque Regem Alphonsum in l. 1. *tit. 17. part. 2.* iustissime & penas graves impotuisse adversus furantes regia patrimonium & bona, violentiamque in eis inferentes, quod lex nostra iidem praevidens penas imponit violenter occupantibus regios redditus, vel procurantes dimidia, cum legibus sequent. ubi quid si sine violentia, vel quid si quis impedit ne redditus Regi in plus alliciantur & subhastentur, vel collusiones faciunt ne locentur, vel consilium vel favorem ad haec praestant, quae singulares leges sunt & clarae.

De lege. 5. vide plura quae diximus in *tit. de las ligas y monopolios*, ubi plura posuimus in quibus lege ac monopolia committuntur quibus & addes legem nostram & l. 7. *infra eodem* de qua lege. 7. diximus aliqua in l. 3. *titul. 14. supra lib. 8. in 11. artic.*

De legibus 11. & 12. eandem tractantibus materiam vide *text. in l. si Titul. 1. lib. 7. supra.*

De lege. 16. prohibente imponi sillas, vide *Lazarate de decim. vend. c. 18. nu. 80. cum sequent.* & intellige de sillis excedentibus summam trium mille marapetiorum, secus si non excedant, *ex l. 1. tit. 6. l. 7. supra notat Avend. cap. 14. prat. num. 4. lib. 2. ita limitans, & ad à peregrinis exigi possit, vide Angles theolog. quest. tit. de restitu. velli. in 6. d. 119.*

De lege. 18. quoad tertias vide *l. tit. 21. infra eodem*, ubi, aliqua diximus de iis tertiis regiae coronae incorporatis, & tradit *Avend. cap. 4. prat. num. 21. lib. 2.*

De

De las Condiciones. Ley II.

De lege 29. de salinis agente, in quo sit alterata à l. 2. *titul. 13. libro 6. supra* vide quae diximus in l. 1. *glos. fin. in fi. titul. 15. lib. 4. supra* & late agit de Salinis D. Barbosa, in l. *divortio. §. si vir. num. 27. in fin. cum sequentibus aliquibus. ff. soluto matrimonio, & in quantum ista lex inquit quod pro Salinis à particularibus personis possessis & per Regem in*

sua corona incorporatis facta est eis compensatio, probatur quòd ubi Rex capit ex aliqua causa bona privatorum, debet id facere praestito bono cambio talibus personis, ut & probatur in l. 31. *tit. 18. part. 3. & diximus in l. 1. tit. 1. l. 4. supra & in l. 31. l. tit. 20. lib. 6. infra. num. 14.*

TITULUS NONUS.

De las Condiciones generales con que se Arriendan las rentas reales.

RUBRICA

IN LEGEM SECUNDAM.

- 1 Condiciones generales, quibus cum Gabella locantur, sunt ut leges observentur, & num. 2. de novis punctionibus.
- 2 Summi rationales ac sapienti an possint in locacionibus Gabellarum derogare conditionibus generalibus pro legibus scriptis, & num. 3.

UM in superiori titulo dictum de redditibus regis sit, & quòd nullus eos occupet, neque usurpet, neque impediatur eorum locaciones, nunc consequenter sequitur titulus, noster describens quibus cum conditionibus debent locaciones fieri.

- 1 Ad cujus tituli introitum habes notare quòd haec condiciones ut verae leges sunt observandae & prout ex eis colligitur, tum quia in summariis earum dicitur, *Ley y condicion primera*; & sic in sequentibus legibus à prima dicitur, ita ut licet sit conditio est lex, tum etiam quia lex prima nostri tituli sic jubet servari, & esse intelligendum in locacionibus Gabellarum, & reddituum Regionum, & ita etiam asseruit Lafarte de decim. *vend. cap. 18. num. 2.* ubi idem dicit circa capitulum. *De los nuevos apuntamientos.* & Ex quibus dubitabat Minchaca de *sucesion. creatione lib. 3. §. 28. num. 28. vers. illud autem, an quia in l. pen. §. fin. quaterni. De la prorogacion del encabezamiento general.* Jus & potestas summi rationalibus data est, ut quoad illud beneficium (quòd encabezamiento) appellatur possint addere eas leges quae sibi conducibiles visse fuerint, possint derogare legibus & ibi scriptis, & respondet quòd non possunt propter ultimam partem illius legis si ubi jubetur iudicari secundum illas leges, & superior facultas est intelligenda in casibus omnibus, ab illarum legum conditoribus & quod sic habebunt jus, non tam emendandi aut corrigendi, quam simpliciter interpretandi.

- 1 Personis remisso solet fieri conductori ob servitatem, & num. 2. ampliatur ut id etiam procedat cum sisco, sicut cum privato.
- 2 Remissio personis non fit, quoties conductor suscipit in se periculum; sive mutuum, sive parvum percipiat; quia illa verba si qui percipientur, conditionem & spera locatam esse ostendunt, num. 3. & 4.
- 3 Pensionem solvere promittens omni exceptione remota, & suo resigio & periculo, non censetur suscipere in se periculum pestis, num. 5. & ibi ampliatur & num. 7. & seq. limitatur.
- 4 Raschia de spinela non dicitur casus fortuitus, num. 6.
- 5 Conductor si dicat in specie se suscipere unum casum fortuitum, & generaliter omne aliud periculum, comprehenditur casus pestis & unjustus adversus, num. 7. & 8. Si casus sit similis expresso non verò si major. num. 9. ubi quis sit similis & quis major.
- 6 Periculum in genere suscipiens si alias teneatur de levissima culpa, tenebitur de casu fortuito, num. 10.
- 7 Casus fortuitus si obveniat culpa locatoris non tenetur de eo conductor, num. 11. ubi num. 12. idem esse si factio locatoris etiam iusto, num. 13.
- 8 Conductor si ob inimicitias locatoris damnatus in re locata recipiat, tenetur locator de damno, num. 12.
- 9 Injuriatus ab auctore culpa vel factum alterius tenetur ille tertius de damno illo, num. 14.
- 10 Conductor non tenetur de casu fortuito, etiamsi susceperit in se omne periculum; quoties casus ille parit à locatore removeri num. 15.
- 11 Conductor non tenetur de casibus insolitius etiamsi in se omne periculum susceperit & fortuitis renuntiaverit, num. 16. & 25.
- 12 Renunciatio casuum fortuitorum ad incognitam non extenditur, num. 17. & 18. exemplificatur, & num. 19. ampliatur etiamsi interveniat juramentum.
- 13 Statuto si cautum sit, ut civitas teneatur ex incendio;

- incendio, non tenebitur si fulgur ex celo cadat, num. 20.
- 14 Flumen si alveum mutaverit non tenebitur conductor remanens casibus fortuitis, num. 21.
- 15 Frumentum emens ad creditum pretio, quo valuerit in mense Maii non tenebitur ad summam immoderatam, num. 22.
- 16 Casus insolitus quis dicitur, num. 24.
- 17 Renuntians casui fortuito cogitato & non cogitato an censetur renuntiasse in soluto, num. 25.
- 18 Remissio pensionis non habet locum in Gabelarum conductioibus ob quemlibet casum fortuitum, num. 26. obstante lege nostra.
- 19 Casus fortuitus quis dicitur, num. 27.

Ibi, A toda su ventura poco o mucho lo que oviere. Quamvis enim Pensionis remissio fieri solet conductori bonorum aliquorum ob sterilitatem et ex text. in l. ex conducto §. si vis & l. si mercet. §. vis maior ff. locati, & l. licet e. eodem tit. & l. 22. tit. 8. part. quinta. text. in cap. propter sterilitatem. extra. de locato, de quo ultra Doctor ibi per Ripam in tract. de peste. in 2. par. de privil. caus. pest. & Anton. Gom. rom. 2. cap. 3. numero 18. & Covarr. in pract. capit. 30. adeo ut id procedat etiam cum sisco, sicut in cap. privato, ex text. in l. si uno, §. 1. ff. locat. l. forma. §. 1. ff. de cens. Bart. l. eodem §. qui maximos. ff. de publi. & in disputatione sua publicana. Alex. Conf. 107. vol. 3. Corneus Consil. 23. volum. 2. & ita in curis servatur secundum Guido Papae quaest. 630. Boher. decis. 249. quos allegat & sequitur Anton. Perez. ritu. de privil. fisc. lib. 6. tit. 5. num. 41. & Boli in pract. sub tit. de remiss. merce. publicae. tamen cum dicitur, quod suscipiat conductor in se periculum, & percipiat illud quod percipi poterit sive multum sive parvum sit, remissio non facienda, et nam illa verba, si qui percipiuntur, conditionem & spem locatam esse ostendunt, et l. si in venditionem ff. de hered. vel actione vend. Ripa ubi supra num. 60. & Bertachi. de Gabel. in part. 1. numero 38. sed si ita est, quomodo legi nostrae post inseruit verba sequentia *Aunque dano, o perdida venga por fuego, o por robo, o por agua, o por guerra, o pedrada, o nublado*, & infra, *De tales guerras, o pestilencias*. Pluribus idem repetens & plures casus exprimens, quasi superflue videantur verba haec apposta, si prima sufficiebant, sed dicendum est non superflue, sed necessario omnia haec verba apposta, nam suscipiens in se omne periculum, vel promittens solvere Pensionem omni exceptione remota non intelligitur suscipere in se periculum pestis, neque alterius casus fortuiti, etiam si conduxerit quis datam vel fundum suo refugio & periculo, et secundum Soci. Conf. 124. libro 4. quia illud verbum refugium est generale sicut verbum periculum, & etiam si conduxerit cum suis fasciis & spinellis, quia casus fortuitus non dicitur ralschia, neque spinela, et secundum Alexan. Conf. 107. lib. 3. & Ripa, ubi supra numero 75. non sequent. & Seraphin. in tracta. de privil. juram. privil. 106. numero 21. illud tamen limitat ibi Ripa, numero 77. usque ad 86. modis quatuor et primo, nisi susceperit in se in specie conductor unum casum fortuitum, & generaliter, & omne aliud periculum, tunc enim

sub illa generalitate comprehenditur casus pestis, & cujuscumque adversitatis, et secundum glof. & communiter omnes, in l. sed & si quis. §. questum. ff. si quis cautio. quod inquit Ripa, dict. numero 77. esse verum si casus sit similis expresso, non vero si major, nam is non comprehenditur, et quis sit similis & qui major ibi numero 79. inquit arbitrio iudicis id relinquit. Secundo limitat Ripa in numero 80. nisi suscipiens in se periculum in genere alias tenebatur de levissima culpa, nam tunc ut aliquid operetur tenebitur etiam conductor et de casu fortuito. Alia fallentia de juramento ibi reprobat per Ripam, & Seraphin. ubi supra vers. hoc p. amisso, ista tamen fallentia & casus ubi conductor tenetur de casu fortuito non procedunt, quoties culpa locatoris et obvenit casus fortuitus, tunc enim non tenetur de conductor, ex l. 2. C. de nauti. faeno. l. qui officii. §. ff. de contrah. temp. quas leges octo ducatis vendidit inquit Roma. Sing. 435. tu tui quod quis facit l. si mercet. §. culpe. ff. locat. ubi Bart. & alii notant quod si conductor ob inimicitias locatoris damnus patiatur sibi tale damnus debet a locatore et relaxari, consulit Soci. Conf. 70. libro 3. & idem est si facto adversarii suscipiens in se periculum incidat in illud, nam tunc non tenebitur de illo, quod intelligit Ripa ubi supra n. 89. ut ista restrictio differat a precedente, etiam si factum adversarii sit iustum & a culpa remotum et putat, si locator iustus bellum mover. vel ei movere iniuste, justis belli occasione conductor damnus patitur, hujus certe damni habenda est ratio, etiam quod conductor perceptionem conduxerit & Ripa, ubi supra ab illo n. 89. usque ad 95. plura similia adducit de injuriato ab alio, ob culpam vel factum alterius terti, ut tertius et ille teneatur de damno & D. Barbof. l. si ab hostibus. §. si n. §. ad si. ff. solut. matr. quod quidem providens lex nostra etiam dixit quod quamvis casus fortuitus succedat ob factum Regis & bellum ab eo motum, nulla conductori sit remissio facienda, ut apparet ex illis verbis nostrae legis, *T aunque se muevan y comiençen por nuestra parte*. Uterius limitatur & restringitur quoties locatore potest eorum occursum amovere & non vellet, tunc enim conductor suscipiens in se periculum non tenebitur de casu illo, et l. si fundus. ff. locati, per quem ita decidit Bald. in ea lege. C. de usur. Corn. col. 12. licet diffusis lib. 4. Rom. Conf. 178. relati per Ripa ubi supra num. 96. & sic lex nostra haec considerans posuit dicta verba *Aunque se comiençen por nuestra parte*, finaliter restringitur nisi casus esset insolitus et nam tunc non tenebitur conductor qui suscepit in se omne periculum ut infra dicemus in glof. *Ono pensada*, ubi & quid si casu insolito renunciet, et quid si vendita Gabella superveniat multitudine hominum ob quod augetur, et augmentum pertinet venditori, vide Deci. conf. 4. per totum. & vide. l. 22. in fine tit. 8. par. 6. & Magist. Lopez in 1. part. sui instr. conf. pag. 48. & Pinel. numero 34. in l. 2. C. de res. vendi. 1. parte pagin. 125. & in fin hujus legis repetit, & tradit Menoch. in conf. 34. numer. 7. volum. 1. & confil. 201. num. 150. & 155. volu. 3.

Ibi, mayor, qui talis dicitur in glo. praecedente

cedente diximus arbitrio iudicis relinqui. Ibi, *Ono pensada*, renuntiato enim casuum fortuitorum et ad incogitatum non extenditur prout est casus insolitus accidere, nam illum non censetur quis renuntiare, quia ne cogitasse de eo videtur, & sic de sinceritate et insolita, ut consuluat Alexandr. consilio, visi & accurate ponderatis, dubio. 2. lib. 1. ubi ampliat etiam si intervenierit juramentum et quod quidem ultra consensum non operatur, ut et tenet Gutierrez de Juram. confirm. 1. par. cap. 24. num. 12. & Serap. ubi supra num. 10. vers. hujusmodi & num. 16. & Albert. de rosar. in l. sicut. §. frumenta. ff. de contr. emptio. insert ad statutum Paduae disponens, quod villa teneatur ad emendationem damni dati ex incendio, quod si fulgur de caelo cadat et propter quod ignis insolitus exoriatur dicit villam non teneri per illum. §. frumenta, sic etiam flumen mutaverit alveum non tenetur conductor qui suscepit et in se casus fortuitos, quia de tali casu non videtur cogitatum secundum Fulgos. conf. 183. factum super quo consilium petitur dubio. si emens frumentum ad recedentiam pretio quo valuerit de mense Maii non tenetur ad summam et immoderatam si eveniat carellia insolita ut per Jason in l. sed si quis. §. questum. ff. si quis cautio. & sic per. text. in dicto. §. frumenta tenent Bart. & communiter omnes, in eo. §. questum, suscipientem in se omne periculum, & casum fortuitum, non teneri si insolitus et accidat casus, quam communem testatur Ripa in dict. 2. part. de peste sub ritu. de privileg. caus. pest. numer. 97. & 99. Pinel. in dicta. l. 2. C. de rescindenda venditione. 1. part. numero 29. cum sequentibus aliquibus etiam Bald. & alii contra tenent ibi. numer. 98. relati per ipsum Ripam, qui tandem in numero 99. ex Corneo consilio 12. lib. 3. conotat ut opinio Bart. & communis procedat quoties talis casus insolitus in genere nec specie praevideri potuit, ut quia in imaginatione suscipiens casum cadere non poterat, Baldi vero & sequacium procedat opinio quoties casus hic insolitus praevideri in specie non poterat, in genere potuit praevideri et praecogitari verisimiliter, & hanc optimam concordiam dicit Ripa n. 99. & Seraph. in tracta. de privileg. juram. privil. 106. nu. 5. & Menochi. de arbit. casu. 80. num. 6. contra Cravetam conf. 294. colu. pen. vers. octavo dico, male dissentientem a Corneo eum ratione naturali fundetur haec Cornelii distinctio, non enim dici potest cogitatum, quod evenit nunquam, vel si evenit miraculose, & praeter omnium opinionem evenisse dicitur. Sed quaerit Ripa ubi supra num. 101. quis hic casus et insolitus dicitur ut cogitatum de eo minime praesumatur, & in hoc Menoc. ubi supra n. 7. sex recitavit opiniones et tandem concludit cum Ripa ubi supra n. 104. id relinqui arbitrio iudicis, qui consideratis qualitatibus & circumstantiis casus fortuiti eum solutum iudicabit, ut in exemplis per eos ibidem positos, & Seraphi ubi supra num. 11. & ideo lex nostra dixit teneri de casu insolito cogitato vel non cogitato, sed an & tunc cum cogitato & non cogitato renunciat renunciatum et censebitur esse casus fortuito insolito, crederem quod sit casus insolitus de quo nullus quamvis prudentissimus cogitasset, non

cenferi ei renuntiatum nec de eo cogitatum, neque de eo tenebitur conductor secundum Corneum conf. 23. lib. 2. relatum per ripam ubi supra num. 108. & Guetierz de juram. conf. e. 24. n. 7. & Seraph. ubi supra num. 20. ubi a num. 19. incepti quaest. & late per Mandellum Albenfem conf. 1. per totum ubi ampliat etiam si dicatur sive ex quacumque causa eveniat, & quod habetur pro expresso & Pignelus, ubi supra num. 35. nec obstant verba pacti renuntiantis non praescripto & non cogitato casu, quia sunt intelligenda de casu non praescripto & non cogitato a viro sapientissimo, non de casu non praescripto etiam a prudentissimo idque cum Legilator inspexisset, appositum in lege nostra illa alia verba, *T otros casos fortuitos que no pudieron ser pensados ni jamen fueron visdos, ni oydos, ni acaescidos*: ut omnem scrupulum excluderet, prout excludit iis verbis, licet & addere deberet, sive cadere possit in imaginatione prudentis ac prudentissimi viri sive non, ut Cornei doctrina cessaret. Ex quibus habes & ex lege nostra quod in hac Gabellarum materia et conductione eorum non habet locum remissio pensionis, et ob sterilitatem, pestem, bellum, terrae motum, siccitatem & pluviam vel ob alium quemlibet casum fortuitum, & ratio est, quia sic per legem statuitur et conventum censetur cum conductoribus Gabellarum: cum haec sit una ex conditionibus generalibus locationum earum, ut inquit Lalarte d. c. 18. num. 83. ultra rationes traditas per Aven. resp. 34. nu. & Mincha. de success. creatio. lib. 1. §. 10. n. 25. vers. *Ad hac in impressione Salmantina*, sed ego credo id esse quia lege nostra sic statutum est, sicut & legibus nostris statuitur ne conductor Gabellarum cessionis remedio uti possit, neque in eis habeat locum deceptio ultra dimidiam. Cumque pensio non sit remittenda ob sterilitatem conductoribus Gabellarum, sic neque Pensio augeri debet ob uberitatem ex casu fortuito provenientem, ut inquit Lalarte d. n. 84. & num. 85. insert ex hoc ad declarationem. l. 1. tit. 22. vers. *T conoquier*, infra cod. & num. 16. infra cod. & casus fortuitus quis dicitur & qui sint casus fortuiti vide per Seraphi. de Serap. in d. 27. prin. 106. num. 2. & 3.

IN LEGEM QUINTAM.

- 1 Cessio honorum non competit debitoribus fiscali neque excusat eos nisi ubi paupertas excuset, licet regulariter aliud sit, num. 2.
- 2 Minor an competat cessionis remedium, num. 3. remissive.
- 3 Lex nostra salvatur a superfluitatis vitio, & n. 4.

SUMMARIUM.

Cessionis remedium non datur Conductoribus Gabellarum, neque Fisco-juribus aut approbatoribus eorum.

Ibi, No pueden Hazer ni hazen la dicha cession de bienes, Idem de iure communi favore Fisci erat dispositum, ut scilicet debitoribus Fisci non competeret beneficium hoc cessionis bonorum, & non liberetur cedens eo casu, quo paupertas excuset, e

12 Libro IX. Titulo IX. Ley VI.

ter, ubi DD. C. qui bon. ced. pos. Barr. l. 2. §. 1. n. 2. ff. de cesso. bon. & Bacca de debi. in ope. c. 13. nu. 16. quos, & alios allegat & sequitur Gironda de Gabel. 4. par. §. 1. num. 35. & Peregrinus in tract. de privi. fisci lib. 6. tit. 7. num. 37. & Jaf. in §. si. num. 14. Infi. de actio. ubi in num. 10. constituit regulam quod cuilibet debitori est licitum cedere bonis, sive masculo, sive feminæ + sive patri, sive filio fam. sive universitati, ut ibi per Jaf. dict. num. 11. ubi à num. 12. usque ad 23. id limitat pluribus modis & in dict. nu. 14. ponit dictam limitationem in favorem fisci, quod per legem nostram approbatum videmus: sed an minori competat + hoc beneficium ibi num. 11. remissive tractat ipse Jaf. sed cum de jure id esset, non erat necesse legem nostram id disponere, sed dic quod necesse fuit, + nam cum conditiones generales locationum Gabellarum apposuisset Legislator in nostro titulo, si hanc non apposuisset, posset dici nolle ea uti, ideo conveniens & necessarium fuit eam apponere & declarare.

Ibi, Yjuren de la no hazer. Hic est casus addendus ad casus relatos per text. in l. 12. tit. 1. lib. 4. supra ubi licet scripturas jurare.

IN LEGEM SEXTAM.

- 1 Populus quilibet potest se incapitare in redditibus Regii ibidem percipiendis.
- 2 Intellectus legis nostre.
- 3 Princeps nunquam vult juri alienus prejudicare, aliter enim peccaret, num. 4.
- 4 Damnum est lucra quaesita amittere, num. 5.
- 5 Promissum quid sit, num. 6.
- 6 Promissa etiam in rebus fisci licet concedere, num. 7. & 8. idem in rebus minoris & civitatis.
- 7 Promissa an sint deducenda in computatione solutionis Gabelle, num. 9.
- 8 Argumentum à verbis legis sumitur, num. 10.
- 9 Promissa quomodo solvenda sunt cum plures adfunt conductores, num. 11.

SUMMARIUM.

Locatis quibuslibet redditibus possunt populi ubi redditus illi constituti sunt & qui solent se capitare, vulgo encabeçar, redditus illos capere in capitationem, debent tamen solvi conductoribus promissa, & alia secundum legem nostram tenorem.

Ibi, Por hazer merced, Et sic gratis hoc concessum est & in beneficium populorum, & pro conditione regiorum reddituum, ut sic conductores eorum conquiri se non possint, cum id per contractum promittunt, in executionem nostræ legis & conditionis in ea appositæ, ita ut ex ea populi possint + sese incapitare in eis si voluerint, non obstantibus locationibus de eis factis.

Ibi, Vinidese a encabeçar algun lugar. Ex iis verbis colligitur legem nostram loqui, quoties populus aliquis vult se + incapitare in redditibus Regii per via de parmenor, ut sic dixerat à lege 8. infra eod. que loquitur cum de par mayor, ut ex iis verbis patet & ex verbis dict. l. 8 infra eod. & ex l. si. tit. 13. infra eod. lib.

& procedit cum ille conductor de por menor habebat eas subhastatas, vulgo rematadas, de omni subhastatione, & sic de todo remate.

Ibi, Ayau de gozar y gozen de qualquier prometidos que las fueren arrendados de primeras o posteriores posturas en los años de sus arrendamientos. Aliter enim damnificarentur dicti conductores in amissione dictorum promissorum eis concessorum, quod esset injustum, & contra jus, nam Princeps nunquam vult + juri alicujus prejudicare, neque censendum est prejudicasse, ex dictis per nos late in l. 14. tit. 3. lib. 1. sup. n. 37. cum pluribus sequent. ubi num. 38. asserimus principem peccare + injuste tertio jus quaesitum tollendo, de quo & diximus in l. 1. tit. 1. l. 4. supra & in l. 1. & seq. tit. de las provisiones eod. lib. 4. conductores tamen ubi habent jus quaesitum ex concessione promissorum à Rege & ejus administratoribus facta: ergo per concessionem ipsius Reges cuilibet factam populo ut possit se incapitare in dictis redditibus & Gabellis, non est censendum velle prejudicare promissis iis, & conductores in eis damnificare, nam & damnum est lucra quaesita + amittere; secundum glof. & Barr. in l. 1. §. si quis autem propter ff. de itin. actuque privo. Alex. post alios in l. non amplius §. fin. de leg. 1. Jaf. in l. cum quis. col. 2. C. de jur. & facti. ign. relatos per Peregr. in tracta. de jur. fisci lib. 1. sub tit. habentes jura fisci. num. 35. pag. 42. & ideo ut litibus causa non daretur ex concessione incapitationis populorum si deberent necne, populi promissa: hac solve-re expressit lex nostra ut solvenda sint, & promissum quid sit, + dic quod est allectio ad emptionem rei alicujus per dominium ejus facta: veluti si centum tibi dedero ut rem meam emas mille aureis, idque concedere etiam in rebus fisci, licet + ex. text. nostro & ex l. 8. infra isto 7 lib. & in rebus minoris, aut reip. idem est, + 8 ut apparet ex Aviles c. 52. prat. verb. Pajar. n. li. & an in computatione solutionis Gabellæ sint deducenda hæc promissa, + late tractat Lafarte, de decim. ven. c. 26. num. 4. cum seq. pluribus; ubi concludit quod non est excludendum promissum à solutione Gabellæ, sed quod ex eo sicut ex alio pretio debetur Gabella, & faciunt dicta per nos in l. 9. tit. 11. num. 21. lib. 5. supra, nihilominus tamen in hac quaest. maturius pensitando teneo opinionem Parladorii veram esse contra Lafarte, scilicet, quod ex promissis concessis in venditione rei alicujus non debetur Gabella, sed tantum ex pretio illo, quod venditor recipit: idque clarum est; nam venditori nihil ex dicto promissio datur, neque solvitur, & sic nulla ex eo Gabella debetur: item quia promissum hoc alicui emptorem ad plus pretii dandum pro re vendita, idque resultat in commodum Gabellarum, & cum commodum percipiat & onus debet sentire, ne ex promissio Gabella solvarur, item quia in effectu licet vendatur res in quinquaginta, cum decem de promissio, venditor nihil aliud percipit quam. 40. & illa alta decem reputantur onus: ergo de onere nō debet venditor Gabellamolvere, neque debet pati damnum, ex eo quod in favorem Gabellarum fit, alliciendo emptorē ad plus dandum, premio dicti promissio, & sic nunquam vidi de iis promissis Gabellam peti, neque dari, sed tantum, de illo pretio quod remanet

De las Condiciones, & c Ley VII. y VIII. 13

remanet panes emptorem. Neque obstat l. 6. tit. 13. lib. isto infra, in qua facit maximum fundamentum Lafarte pro sua opinione, nam ultra quod ei responder Parlad. ubi supra melius respondisset, non solum legem illam non esse contrariam ipsius Parladorii opinioni, sed eam probare & pro ea facere, tum quia ex eo quod lex illa expressit in casu ejus promissa contineri cum pretio principali: ergo in omnibus aliis casibus, ubi id non est expressum, contrarium erit dicendum, nam si id de jure esset, non utique lex illa hoc expressisset, & ab expressione verborum & legis, valet argumentum, nam à verbis legis arguimus, quia sic loquitur + & à quibus non est regulariter recedendum l. non aliter de leg. 3. l. ille aut ille. §. cum in verbis ff. eodem. l. 1. §. si iis qui navium. ff. de exercito. Tum etiam quia lex illa 6. ideo comprehendit promissa in pretio disposuit, quia resultat in Regis favorem, ut major debeat esse, la puja del quarto, quam esset si promissa non essent impetanda in pretio, & ab hoc quod in favorem alicujus est introductum, non debemus sumere argumentum quoad alia, neque est in consequentiam trahendum. l. quod in favorem. C. de legibus, & l. ius singulare. & l. quod vero contra. ff. de leg. c. presentis. §. loco de prob. in 6. item etiam id resultat in commodum conductoris ne ita faciliter homines moveantur ad faciendam, la puja del quarto, in primi conductoris nocumentum, tum etiam quia multum differunt, comprehendit promissa in pretio pro atredenda, la puja del quarto, vel an quod debeat necne, ex promissis iis in venditione bonorum appositis Gabella: item quia in practica nunquam vidimus ex promissis solvi Gabellam: sed totum contrarium, & experientia que ex practica deducitur multum est attendenda, & à more rusticorum senum sumendum est argumentum, quo usus est Jurisconsul. in l. Sicoribus de leg. 3. & cum à senioribus acceptum habeamus, ut testatur Lafarte ubi supra num. fin. & nos vidimus & audivimus, ex promissis non solvi Gabellam, id sequendum est, præsertim in re odiosa, ut est Gabellæ solutio, & sic quamvis in l. 9. tit. 11. num. 21. lib. 5. supra succinctè transferim contra opinionem Parladorii, nunc maturius considerando, cum eo teneo in hac Gabellarum materia, alia de promissis, vide per Avend. cap. 12. prat. num. 12. lib. 2. & Franc. Lucam in tracta. de fisco 4. par. relatos per Parlador. dist. cap. 3. §. 7. num. 13. in navis, sed cum populus non capit redditus suos in capitationem, sed adfunt plures conductores unus post alium: quomodo debent + promissa solvi, vide text. l. 25. titul. 13. infra eod.

IN LEGEM SEPTIMAM.

- 1 Rex potest pro eodem, sive pro minori pretio, redditus suos dare populis in incapitationem.

SUMMARIUM.

Rex potest in incapitationem redditus suos pro eodem pretio pro quo conducti sunt dare, sive pro atcedo in Recopilationem. Tom. VI.

minori, in ampliacionem dictorum in lege precedente.

Ibi, Contanso. Justificant hæc verba dispositionem legis nostræ & precedentis, aliter enim posset conductor remanere in damno, & præjudicium ei fieri videtur si pro minori + pretio darentur populis in incapitationem, & itidem justificantur ulterius ex verbis etiam sequentibus promissa & lucra jubentibus solvi, secundum quod hic, & in lege præcedenti disponitur & declaratur, & hæc lex ampliativa est precedentis in eo quod disponit, ut etiam pro minori pretio possit dare redditus suos populis in incapitationem, & lex hæc & præcedens loquuntur & procedunt, quoties nomine Regis redditus ejus locati extabant & administrabantur.

IN LEGEM OCTAVAM.

- 1 Conductores pro minori dantes alicui partem aliquam, an teneantur de eviçione, si populus per incapitationem conductum acciperit.
- 2 Locator Gabellarum territorii alicujus qualiter tenebitur de eviçione, si incerta sit locatio in toto vel in parte.
- 3 Promissa non debentur conductori de por menor à populo, qui in incapitationem redditus Regios habebat à conductore de por mayor, si conductor ille de por mayor non habebat liberam recudimentionem
- 4 Idem declaratur & ampliatur.

SUMMARIUM.

Quid est agendum cum populus aliquis Regium redditum capit in incapitationem, qui quidem redditus conductus erat pro majori, & ab ipso conductore pro minori conductus alteri.

Ibi, Los arrendadores de todas las tierras hechas y arrendadas por menor. Lex hæc differt à duabus legibus precedentibus, nam leges due præcedentes loquuntur & procedunt quoties redditus Regii alicujus populi nomine Regis sunt aliquibus locati pro minori, & populus vult à conductore ipso Regio eos capere in incapitationem, lex vero nostra octava procedit & loquitur, quoties à Rege ipso aliquis conduxit & conductos habebat pro majori redditus Regios, & ipse conductor pro minori eos reconductos alteri habebat, tunc enim si ab isto conductore de por menor populus redditus ejus capit in incapitationem, lex nostra procedit idque deducit ex iis verbis, & ex sequent. ibi, Teniendo el tal arrendador mayor sacado recudimentione; & in finalibus verbis & itidem colligitur ex dispositione legis fin. tit. 13. infra isto lib.

Ibi, T si el tal concejo no quisiere estar ni passar por los tales arrendamientos por menor, factis intellige à conductore de por mayor, ut in glof. precedente diximus, sed an si ii conductores de por menor, qui conductos habebant hos Regios redditus dederunt, & concesserunt aliquam partem eorum alteri, vel aliam promissionem fecerunt, tenebuntur de eviçione

14 Libro IX. Titulo IX. Ley XIV.

ne vel ad dama, si populus hos redditus in incapitationem se ceperit? Dicendum est quod non, quia sub hac etiam conditione censendum est partem alius conductoribus de por menor, concessisse, & quod res in eodem permanerint statu, & sic interim quod populus eos in incapitationem non capit, & quia non potuit conductor plus juris transferre quam quod ipse habebat ut in expresso tenet glo. in l. 34. tit. 5. par. 5. & Lafarte de decim. vend. cap. 18. num. 87. ubi num. 86. retigit qualiter tenebitur de evictione locans & Gabellas territorii alicujus, si aliqua pars ejus evincatur.

Ibi, *Teniendo el tal arrendador mayor sacado recudimiento de su cargo de las dichas rentas, al tiempo que se des otorgo.* Ut intelligas hanc verba, quae obscura sunt debes intelligere, quod in eis disponitur, tunc conductoribus iis de por menor debentur a conductore de por mayor, & sic à populo se incapitate de por mayor, & capiente redditus in incapitationem à primo conductore de por mayor, à quo ipse de por menor hos redditus conduxerat, promissa eis concessa, quoties tempore quo iste primus de por mayor, ea concessit, habebat recudimentum & libramentum liberum quod *desembargado* dicitur, pro administratione suae conductionis, secus si illud tunc non habebat, nam tunc nulla promissa tenetur solvere ipsi conductori de por menor, populus, qui à primo conductore de por mayor, incapitationem redditus hos capit, imo & id adeo verum est, quod si pro uno anno conductor ille de por mayor, habebat recudimentum tempore quo conductori de por menor, promissa concesserat, & non pro aliis annis suae conductionis, tunc pro illo anno si tantum populus incapitationem debet promissa, non vero pro aliis de quibus conductor is de por mayor, non habebat recudimentum liberum tempore dictae concessionis promissorum conductori de por menor concessorum ut apparet dispositum, in dict. l. 2. tit. 13. infra eod. quae nostram in hoc declarat, quae omnino videnda est pro horum declaratione, & pro declaratione legis sequentis, quae de iis iis etiam loquitur promissis. Et nota quod ideo lex nostra hic expressit de promissis solvendis, quando populus se incapitans non vult stare locationibus factis de por menor, & non expressit, idem si eis vult stare, quia clarum est, quod in casu in quo pro eis vult stare, stat etiam & pro promissis, sed quia dubium erat an idem esset si nollet stare dictis locationibus, ideo in hoc secundo casu lex nostra expressit promissa solvenda & non in primo, cum stare populus volebat pro talibus locationibus, quia id clarum erat esse solvenda promissa, & cum in casu dubio lex nostra id expressit, in claro idem disposuisse censendum est, & qualiter promissa sunt concedenda in locationibus harum regionum reddituum, ex pluribus legibus dicti tituli 13. infra eodem decerpis.

Ibi, *T mas le pague las costas,* nihil lex nostra disponit de lucro prout disponit lex 6. supra eod. ibi, *y tuviere en ellas interese cognoscido,* & sic in hoc differt nostra lex ab illa.

De lege 9. sequente, quae de iis etiam promissis solvendis conductoribus de por menor,

concessis à conductoribus de por mayor, applicabis ad ea declarationem, in l. 8. procedente in glo. pen. ad finem postquam ex l. si. tit. 13. infra eod. lib. & l. 1. infra eod. etiam de iis loquitur promissis.

IN LEGEM DECIMAM-QUARTAM.

- 1 Rationes nostrae legis apponuntur.
- 2 Jure gentium licitum semper fuit contrahentibus ad invicem se decipere, & num. 3. opinio auctoris circa hoc ex lege nostra & num. 4. proseguitur.

SUMMARIUM.

Hac, leges hoc modo, Regi locanti suos redditus & itidem conductoribus eorum non competit recudium lesionis ultra dimidiam justii pretii.

Ibi, *Por que,* rationem designat dictio, hanc, *Apor que,* quare lex nostra disposita fuit, ne scilicet conductores & retrahantur à conducendis redditibus Regis, & adde, tu, & quia sic Regi convenit, tum ut conductores reperiat, tum etiam ne patrimonium filii libris quotidie super hoc venetur, ut inquit Lafarte, de decim. vend. cap. 18. num. 82. ubi leges nostras allegat, pro limitatione l. 22. C. de rescind. vend. & ibi dictorum per scribentes, & l. 1. titu. 11. lib. 5. supra, de quo & per glof. menor, l. 56. tit. 5. part. 5. & Gironda de Gabell. 2. part. 5. num. 1. cum duobus sequentibus, & hoc quantum ad locationem horum reddituum Regionum de qua & dictae leges loquebantur, leges hae nostrae 14. & 15. procedant, secus quoad emptionem & venditionem, nam quoad em, leges illae & provilio earum, de remedio lesionis ultra dimidiam, in suo esse remanent, ut advertit Lafarte dict. v. 82. in fin.

In l. 15. ibi, *cosa justa et,* hanc justitiam justificat lex procedens, quae prius quoad Regem & ejus fiscum disposuit lesioni ultra dimidiam locum non esse, & sic nimirum, si quoad conductores dictorum reddituum, nunc idem esse disposuerit, in hac l. 15. idque etiam justificare videtur permissionem tacitam ex eis resultantem decipiendi se invicem contrahentes, cum id conductoribus Rex permittat, dum sibi aufert liberam agendi potestatem de dicta lesione ultra dimidiam, vel ut inquit Lafarte dict. num. 82. leges nostrae praesentes id agunt, ut rejecta juris civilis dispositione, quae nova fuit, & per Diocletianum Imperatorem inducta, in dict. l. 2. C. de rescind. vend. in terminis juris gentium: quod omnium contractuum pater est, contractas iste relinquatur, quo jure licitum semper fuit contrahentibus invicem & se decipere, l. item si pretio. §. ff. locati, l. in causa, §. idem Pomponius, de minoribus, cum notatis per Pinelium l. 2. C. de rescind. vend. 1. par. cap. 1. maxime num. 32. Ego tamen dico quod leges nostrae non permittant contrahentibus in locatione horum reddituum Regionum, se ultra dimidiam circumscribere malitiosè, & cum dolo, sed quod si casu, sine dolo, & malitia, id fecerint, permittatur, neque licet locus ullus detur, & quod in dubio dolo, & malitia non praesumatur,

De las Condiciones &c. Ley I. 15

praesumatur, nisi probetur, prout est regulariter probandus, sed si cum dolo id ageretur & malitiosè, & id probaretur, tunc utique leges nostrae non procederent, & sicut neque licet alicui alium circumscribere dolosè, etiam intra dimidiam justii pretii ex l. 2. tit. 11. lib. 5. supra: neque licet colludere in locandis reddi-

tibus Regis & conducendis per aliquos: & hoc credo voluisse legislatorem nostrum, ne de injustitia leges has arguamus, si permitterent contrahentibus invicem se scienter ultra dimidiam ledere, quae est mea nova consideratio, & consideranda per lectores suo tempore.

TITULUS DECIMUS.

Quales personas no pueden arrendar las rentas reales ni ser fiadores en ellas.

Superiori titulo dictum est, quibus conditionibus redditus Regis locantur, & conducuntur, nunc immediatè sequitur iste nos- ter, disponens quae persona non possunt eos conducere, neque fidejussores conductorum esse.

IN LEGEM PRIMAM.

- 1 Fidejussores conductorum reddituum regionum in qualibet parte regni dari possunt, quod fecus in aliis, num. 1. & num. 10. & 11. quid sint dominorum.
- 2 Alium facienti ex necessitate magis subvenitur, quam facienti ex voluntate.
- 3 Vendens domum cum conditione, ut ex pretio ematur praedium pro securitate, an possit praedium emi in alio territorio, & num. 6.
- 4 Fidejussorem dare promittens, intelligitur quod sit de hominibus illius civitatis, ubi infero ad licentiam concessam: ut ex pretio rerum majoratus venditarum emantur praedia vel census, non poterunt emi extra civitatem, illam, num. 5. & num. 6. limitatur & declaratur, & in num. 7. id etiam proseguitur.
- 5 Sanctare promittens satisfaciendo fidejussorem civem, aut externum idoneum, tamen ejusdem provinciae, & territorii, & num. 9. infra ad licentiam datam vendendi bona majoratus.

SUMMARIUM.

Ex quibus partibus regni sint fidejussores conductorum regio redditus capiendi.

Ibi, *Se pueden dar de qualquier partes de nuestras Reynos,* speciale est in iis fidejussoribus conductionum regio redditus, ut ex provincia ubi quis conductus hos redditus possit fidejussorem praestare, cum de jure aliud sit in fidejussoribus voluntariis procedentibus à contractu voluntario, in quo quis voluntariè se obligavit, & in necessaria fidejussione, is qui eam praestare tenetur, si non potest in illo loco, remittitur ad alium locum ejusdem tamen provinciae, ut est text. & ibi glof. & omnes in l. si fidejussor. Azevedo in Recopilationem. Tom. VI.

§. si necessaria. ff. quis satis dar. cog. & sic colligit ibi Jaf. num. 9. regulam quod magis subvenitur ei, qui facit actum ex necessitate, & quam facienti ex voluntate: inferit etiam idem Jaf. ibid. in num. 2. per hoc respondisse Alexandrum, ibid. cum aliquis vendidisset domum sitam Bononiae, & promississet pretium convertere in emptionem praediorum, pro securitate evictionis domus vendite, postea volebat emere praedia in alio territorio, non Bononiae, an id posset, & respondit quod non, & ex dicto Bart. ibi, & omnium modernorum; teste Jalone ibi. num. 1. dicentium, quod qui promittit fidejussorem intelligitur, de illa civitate, & de hominibus illius civitatis, & ex iis ergo infero ad licentiam & facultatem regiam concessam alicui vel possit vendere tales domus, vel talia bona sui majoratus, & pretium eorum convertere in emptionem aliorum praediorum vel in redditus Regis vel alterius persone cujuslibet, quod non poterit emere ea extra civitatem & illam & populum illum ubi adfuit bona majoratus, & est nova mea consideratio, quam utque adhuc à nemine vidi consideratam, sed in proposito dicti responsi Alexandri, idem Jaf. ubi suprae num. 7. & 8. inquit eundem Alexand. in cons. 57. ponderatis verbis istanienti Joam. in colu. 2. ad fin. cum sequent. volum. 3. respondisse, quod sufficit praestari fidejussorem in provincia propinqua, & consequenter dicit Jaf. in d. num. 8. consultationem primam limitari posse, quod sufficit quod praedia empta ex nummis domus venditae, & pro evictione ejus obligata, sint in alia civitate dummodo non remota & etiam si sit sub diverso Principe, & sic idem sic cum ex pecunia facta ex venditione bonorum majoratus sunt emenda praedia vel redditus, ut scilicet, possint emi in alia civitate, propinqua tamen, & non remota, etiam si sit sub diverso Principe, nisi dixerit, ut dicit Jaf. dict. num. 8. B ij quod